

REGÉLŐ.

PESTEN vasárnap aprilis 12^{kén} 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ÉLET-TÖRTÉNET.

I-ső Ferdinand

ausztriai császár, magyar 's több országok királya.

Ferdinand fels. uralkodó fejedelmünk, ki mint ausztriai császár 1-ső, mint magyar király 5-dik Ferdinand nevet visel, született 1793-ki aprilis 19-én. Atyja volt a' legközelebbi mart. 2-án megdi-csőült fels. császár és király 1-ső Ferencz; anyja Maria Therézia, Ferdinand siciliai királynak leánya, ki 1807-ki apr. 13-án halt-meg. Magyar országi királylyá még fels. atyja életében u. m. 1830-ki sept. 28-kán nagy pompával koronáztaték-meg Pozsonban. Fels. hitésével Maria Anna Karolina Piá-val, néhai sardiniai ki-rálynak Victor Emanuelnak (megh. 1824-ki jan. 10-én) és Maria Therézia ausztriai-estei főherczegnének 's modenai herczeg-asszony-nak leányával 1831-ki febr. 27-én kelt egybe Bécsben az udvari kápolnában, hol a' fels. jegyesek kezeit cs. k. főherczeg Rudolf cardinál adá öszve. (Lásd erről bővebben 1834-ki Regélőnk 1-ső számát.) Boldogult atyjának fejedelmi székét elfoglalá 1835-ki mart. 2-án. Még idvezült nemzójének éltében tiszteltetett-meg az arany gypjas, sz. István király, Leopold, lombard-velencei vas korona, francia becsület-legio, és sz. Lélek, brazilai császári déli kereszt, siciliai sz. Ferdinand és érdem, porosz fekete sas, portugali Krisztus, szász kir. gyémánt korona, württembergi kir. arany sas, bádeni hűség rendeknek diszjeivel. Mint cs. k. feldmarschal a' 4-ik számú va-sas ezered tulajdonosa is volt. Magyar hazánkat gyenge korától kezdve több izben megjárni méltóztatott, 's mindenütt nagy kegyességének mivoltát bizonyítá-be. A' magyar nyelvet ifiúságának korában egyik érdemes tanítójának, a' bold. cs. k. kamarás és udv. tanácsnok m. Görög Demeter urnak oldala mellett tanulá ismerni, megkedvelni, és beszélni is. Magyar királylyá felkenetvén a' koronázási szokott tiszteleti ajándéknak (50,000 aranynak) egyik részét fejedelmi nagy-lelkűségétől önkényt vonzatva a' magyar tudós társaság tőkepenze szaporításául, másik részét az akkoriban viz által károsított magyar országi lakosoknak felsegállítására, legközelebb pedig a' magyar ló-tenyésztés előmozdítására egy arany serleget ajándékozni méltózta-

tott, mely jövő jun. 8-án leendő lófuttatás alkalmával „királyi billikom“ czim alatt leszen nyerhető. Segélje őt az ég, és árássza menél hosszabbra terjedő becses életére a' menyei áldás bőségét! *)

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

A' V á l a s z t á s.

Baltay grófné fényes születésén, 's nagy vagyonán kívül a' szeretetre vonzás leghathatós bökélyeivel is birt. Mint bájló 's kellemes nyájasságú szépség egy falka szerelem-hősektől szünetlen ostromoltatott, kiknek mindegyike a' grófné szive után 's vagyona birtokáért esengve vivott. — Kora zsengejében Hymen által egy dús nagy tekintetű, de agg férjhez lelánczolva, ki a' gyenge hölgy érdemeit eléggé becsülni nem értette, élete virány-szakát a' világ zajától elrejtett egyik falusi jószágán, hol őt férjének kinos féltékenysége mintegy számüzve tartotta, vala kénytelen eltölteni.

Most azonban mint fiatal özvegy, szerelem 's Grácziaák által körül enyelve, a' közönséges csudálkozásnak 's hódulásnak elbájló tárgya, lépett-ki magányos köréből a' nagy világ elébe, 's villogó tulajdoninak ön-becse hizelgvén érzette, mit várhat méltán hiúsága a' második választástól. 'S valamint jobbadán az asszonyi sziv előtt a' szépség 's deli termet többre becsültetik a' valódi érdemnél, 's az olly rövid ideig tartó indulatosságnak fellobbanó hév-lángja nagyobbra magasztaltatik a' szelid vonzódásnak csendesb, 's nemesebb tüzésnél: ugy vala hasonlóan a' grófné alap-feltételeinek is legfőbbike módos termet, 's a' leghatártalanabb szeretet, melyet attól kívánt, kivel az új szövetségnek szerelem-szalaga által összekötendi magát, hogy ez által első házasságának súlyos bilincseit némiképp pótolhassa. A' leg-gazdagabb 's csinosabb kérők gunynyal, 's megvető könnyelműséggel utasítottak-el; sem az érzelem legindulatosabb 's legforróbb kifejezései, sem az epedő szerelem panaszos jajai nem indíthaták-meg mind eddig az érzéketlen szépet.

A' grófné kedvelője volt a' vig társaságoknak, melyeknek tréfás köréből olly rég ki vala zárva. Felviditá barátjait, 's ismerőseit különféle multságokkal, 's most éppen azzal foglalatoskodék, hogy falusi kerti mulató kunyhóját a' városi multságok alkalmas teremévé változtassa által, virág-füzéreket illesztvén a' pompásan festett draperiák közé; az egyszerű kerti padok mellé tarka szövetű divánokat, a' virágzó narancs-fáknak szomszédságába pedig alabastrom szobrokat állított; midőn őt Agnes, hajdani játszó-társa, látogatásával

*) Arczképét mai számunk mellett közöljük t. olvasóinkkal. Felséges hitese képét ismerik már tavali Regélőnk 1-ső számából. Megszerizhetni mindkettőt nagy negyed rét formában is hivatalunknál.

ándalgásba merült, 's az érzelő lány hangok nyájas hatalommal törték indulatjaira. Soha hasonló ily elragadtató hangokat fülei még nem hallottak. Most tartá csak méltónak a' báróhoz közelíteni, 's hozzá szólni. Illendő ugyan, de rövid 's hideg lön kérdéseire a' báró válasza, ki azután majd egészen elfordult a' grófnétól a' nélkül, hogy vagy szóval, vagy pillantással hódult volna kecaseinek.

A' báró hideg viselete mód nélkül sérté a' grófné hiúságát, mert vele így bánni még egy férjfi se merészlelt. Bajosan is titkolható e' kellemetlen benyomást, 's örült alattomban a' társaság rögtön szétosztatásának. Minő bizonyos, hogy a' báró személye a' grófné figyelmét magára soha nem vonta volna más körülállások közt: olly természetesen következék, hogy most makacs elméje boszút forralván kizárólag csak azzal foglalatoskodott, hogy a' báró gunyviseletét mikép büntethesse? De bár mennyi alkalmat keresett 's lelt is a' bárónak értésére adni, milly csekélyre méltatja őt, mindannyiszor észrevehetlen foganat nélkül perdült bánásmódja vissza a' bárónak érzégyekedségéről, szinte mint a' zajgó ár-hullám a' mereven álló kőszirttről.

Ekkor a' grófné indulatja még inkább felingereltetvén, félre tette minden jobb érzéseit; büszkesége abban helyezé diadalát, hogy a' már annyiszor fájdalmasan sebhedt szíven uj sebet ejtsen, 's most egyszerre a' legszembetűnőbb hidegséget lassan-lassan a' legfinomabb nyájas bánás-mód váltá-fel. De itt is csak halkan érhetle célját a' szép asszony, mint a' gyenge bimbó, melly lassúdan feslik virággá; míg a' báró belsejében, összeszedvén minden báj-hatalmát, iránta érzelmét gerjeszthetett, 's míg a' szerelem gátolhatlan lánggal suhant ujra a' báró szívébe: ki noha sokáig hasztalan védte magát az érzeketlenség paizsával, de a' grófnének szinlett nyájassága behatott még egyszer örömtelen szívébe, mint a' ragyogó napsugár a' setét börtönbe, hogy azután a' rá következő setétség annyival rémesebbé váljék.

A' grófné valódi jobb érzései gyakran tusakodtak makacs fejének eme tervével; de bár mi nagyon gyönyörködék azon játékban, hogy ő a' szerencsétlen bárónak feltűnő, és szívet ujra felvidító csilaga legyen, és bár mint tisztelé a' most közelebbtről ismert bárónak szelid gondolkozása módját 's becses elveit; önszeretete még is változatlan megmaradt előbbi feltételénél, hogy megaláztatását a' báróval keserűn éreztetni el nem mulasztandja. Azonban most már még is fél annyi erővel használta csak az illyes alkalmakat.

Barátnéja kised társas körében történt, hogy a' grófné egy mellék szobában egyes egyedül levén a' fortepiánón nyitott ábrándjainak szabad utat. Játéka által indulatjainak nyájas bélyegét talán sokkal valóbban tünteté-ki, mintsem maga is vélhette. Nem vevé

eszre a' bárót, ki már jó ideig székének karja megett ihlelve és indulatjaitól eláradva, legelőször merevülten bámulta a' gyönyörű lelkes játszónét. Egy halk fohász serkenté-fel a' grófnét hangászati andalodásából, ki megzavarodtan tekintte vissza, 's őt pillantá-meg, az édes érzésektől kellemesen meghatott bárót, ki talán nem akarva is, éppen nem lebege képzelődésében a' grófné szemei előtt.

A' báro most először merészlett a' grófnénak gyönyörű kezét megragadni a' remény nélküli szerelem kintüntető érzetével, 's barna szemének panaszos pillantása csak némán jelelé-ki szíve forró ohajtását. Egy pár perczre dugába dült a' grófnénak eltökélett szándéka; de ön hiúsága még ez egyszer legyőzte nyájas érzelmét, mert szapora 's gonyoló fordulással rántá vissza kezét, és sebes fordulatokor pillantá csak meg a' bárónak szenvedő vonásaiban fájdalmas rángatózásait, ki ama székre rogyott, melyet a' grófné oda hagyta, 's fejét mankójára támasztva, fájdalmának néma tengerébe merülve vesztegelt.

Mit ennek előtte a' legtündöklőbb szépség 's az indulatosságnak leghatalmasb kifejezései nem valának képesek véghez vinni, tudniillik, a' grófné szívében nyájas gerjedelmet ébreszteni, most a' szána-kodás tev é azt, melly gyakori eszközlője a' szerelemnek, 's mellynek sokszor köszönheti édes feléledését. — Azon nyil, melyet a' báróné csupán bizonyos célja elérhetése végett hegyezett volt, most egész erejét tulajdon melljének szegezte, 's azon szempillantás, mellyben ő mint győző kívánt tündöklenni, ön meggyőzettezésén diadalmaskodott.

A' belső ösztön, hogy az olly keservesen sértett bárót ismét felvizgasztalja, kivel olly kiméletlen bánt vala, a' grófnét egy ideig zajgó nyugtalanságban tartá; de midőn erőt vett volna magán, soha még nem érzett szeméremmel a' báróhoz közeledni törekvék. De milly kint álla-ki, midőn amaz őt nyilvánosan kerülni igyekezett, 's nemes vonásaiban a' néma epedésnek jelei őt könnyörületességre inditanák. Gondolatok, 's érzések dultak felváltott határozásokkal megilletődött melljében, 's csak a' báro rögtöni lebetegedésének szomorú hire szolgált elhatározásának szilárd alapjául, mivel annak hallására a' legfeszesebb félelem szünetlen szemrehányásokkal gyötré meglágyult keblét.

Az ég meg is hallgatta forró könyörgését, 's a' báro súlyos és veszedelmes betegsége után lassanként épülni kezdett már. Alig örvendett azonban a' grófné fellábulásán, midőn őt ismét megszorítá azon hir, hogy a' báro nem sokára elutazand. Örökre lássa tehát elbucszúni őt — azon szerencsétlent, kit rögs élete pályáján mindig koros túske sarkalt, 's kinek utjában szelid virág soha se viritott! — Ágnes értesíté a' grófnét báro Korényi elutazó szándékáról, nyomos kifejezéssel tévén szavaihoz, hogy későn fut már a' báro, mert nemes szívének nyugalma ellebbent már előre, — mivel ő szerelmes.

„Szerelmes? 's talán hallgat?“ kérdé a' grófné elfojtott indulatossággal.

„Igen és hallgat“—viszonzá barátnéja — mert a' fenyegető mankó markában örök hallgatást parancsol, 's komoly gondolkozása a' viszont szeretetnek bibor reményét benne elfojtotta; és mivel szelid indulatjainak érzékeny kifejezéseit gunynak kitenni, és kockáztatni többé nem akarja.

„Oly jeles ifiú, 's még is oly szerencsétlen!“ mormogá mintegy maga elébe a' grófné színlett egykedvűséggel, 's más tárgyra csavarta a' beszédet; de szívében szelid illetődéssel viszhangzottak e' szók: „olly jeles ifiú, 's még is oly szerencsétlen.“ Végre hosszastöprenkedés után szilárdon eltökélé magában, hogy a' szerencsétlenséget szerencsévé változtatja által.

Több napot töltött a' grófné csendes ábrándozásban, 's elfogódott érzellemmel leste a' napot, mellyen a' báró tőle bucsút veend. Midőn pedig megérkezék a' végső nap, 's a' báró eljövén komoly hangon de észrevehető belső háborgással az „Isten véled-et“ kirebgné, a' grófné elejénte megzavarodott; de csak hamar eszméletre térven, reszkető hangon kérte a' bárót, hogy még egy barátságos kérését teljesitené elutazása előtt, kinyilatkoztatván a' bárónak, hogy szíve titkaiba őt kívánná egyedül beavatni, 's egy uttal kéré, lenne oly szívesseggel, jelentené, mint arra megkért barátja, szíve választottjának a' legvonzóbb 's legforróbb szerelmet, mellyel érette lángol. Hogy pedig kívánságát a' bárónak jobban értésére adhassa, kész volna választott szerelmesének képmássát is neki megmutatni. — Ekkor maga után voná az elsáapult bárót néhány lépésnyire, 's őt egy nagy tükrök előtt sebesen megfordítván büszkeségének legyőzött csendes hangján így szólla a' bárónak: „mondja-meg csak amannak ott!“

Mint az örök chaosból lassanlassan alakok képződnek: úgy tünt elébe a' báró elhomályosodott szemeinek a' tükrök sima fényéből ön személye. Néma de annyi mélyebben érzett megilletődés hálálta a' grófné kimondhatlan öröm-érzetét, mellynek alkotója ön maga volt. Mit ő itt egyedül a' bárónak nyilatkoztatott, nem sokára az egész világgal tudatta, nem gondolva azoknak gunyjával, kik személyöknek az oly csekélynek látszó férjet Baltay grófnétól elejekbe tétetve látták, azon grófnétól, ki hajdan férje választásában oly felette döllyfős volt. De mint közönségesen az élet folyamában lenni szokott, a' grófnéval is ugyan úgy vala; t. i. hogy férje választásában bár előbbi feltételeinek egyike se teljesült, de azt soha se bánta-meg; hogy a' valódi belső hajlandóságnak szeliden melegítő tüzét többre becsülé a' duló indulatosság fellobbanó szalma-lángjánál, 's hogy a' külső szépségnek gya-

kori ál-fénye helyében egy mivelt észnek 's nemes szívnek tisztán ragyogó gyémánt-villogását választá magának!

TERMÉSZET-TUDOMÁNY 'S TÖRTÉNET.

Orkán Dominica szigetén. A' „Dominica-Colonist“ e' szigetbeli iszonyú orkánt következőleg írja-le. „Már néhány héttel a' szélvész előtt sokkal nehezebb 's tikkasztóbb volt a' levegő; sokszor égzengéssel és záporral vegyítve, borongós, és egy szóval éppen olyan, hogy távulról se lehetett sejtenünk a' veszélyt, melyet olly véletlenül érzettünk azután. September 20-kán esős időnk volt, 's igen kevés szél. Mintegy esti 6 óra tájban a' szél éjszak felől igen mérséketlen kezdte fujni; 8 óra felé már nagyobbodott, de még mindig semmi veszélyt se látszatott hozni, 's kiki közönséges szélvészt várt. Csak 9 órakor tapasztaltatott mindenfelé nyugtalanság, 's a' kalapácsok kopogása egész városban szerte jelenté a' közelgető szerencsétlenséget. — Kilenczedfél órakor a' szél nőttön nagyobbodott, 's 10 órakor már tökéletes orkán zúgott, melly szüntelen 's félbe szakasztás nélkül egész éjfél 12 óráig dühösködött. — Ezen idő tájban ugy látszott, hogy a' szél éjszakeleti irányt vesz; mások keletinek tapasztalák; de ugy látszik, hogy ezen dühösködő szelek, mellyek égzengéshez hasonló ropogás közt a' leg-erősb épületeket egészen alapjaikban megrengette, ugy hogy alattok a' föld is ingadozott, négy, öt féle irányt is vettek. Éjfél után tökélyes szélcsend állott-be, 's már sokan hívék, hogy az elemek kifújták dühöket, midőn 1 órakor a' szél nyugot és délnyugotról újra hasonló dühösséggel kezdett süvölteni, 's egész reggeli 3 óráig szüntelen folyvást tartott. Ennek utána mind inkább lassúbb lett, míg végre reggelig egészen megszűnt, és ekkor borzasztó tetteit az iszonyodó szemnek csudálással feltára. A' september 20-ki nap még gyönyörű zöld vetésekre és virá-nyokra, nagy és csinos házakra, palotákra, mellyek kokos és pálma fasorokkál diszkedtek — csinos kis házacskákra, mellyekben a' békes és szerencsés földmivelő lakott, ennek zöldelő kertjére 's pénzma fájira sütött: 's ime! ugyan azon nap september 21-kén pusztasivatag, össze tépett fák, az uraknak roncsolt palotái és szolgák kunyhói felett kelt-fel. Az egész tartomány nem egyéb vala pusztaságnál; a' tenyészetnek még csak nyomai se látszatnak; inség és nyomorúság, halál és döglet mindenütt, hova a' szemek tekintének. — A' borzasztó 1834-ki septem-beri aequinocitium soha se fog Dominica lakosainak emlékéből kiveszni; a' kár anyyala lángbetűkkel írta azt mindenkinek emlékezetébe.“

K Ü L Ö N F É L E.

Galamb-czellövészet. A' galamb-czellövészet mult december 21-kén ment végbe Parisban. Valamennyi előkelő Angolok jelen voltak, és számos kíváncsi Francziák se hibáztak. A' nagy fasort (Barriere Vichy volt a' hely) minden felül gazdag equipageok foglalák-el, 's egy igen is pompás sátor alatt mindennemű frisitó 's legalább is 200 fontos Rostbeef (rostélyos) adaték-fel. Az első fogadás lord Bury és Welsh major között történt. Száz galambot kellett elereszteni, mindegyik lövész részére 50-et. A' major 27-et lőtt-le közülök, a' lord 26-ot. Egy második fogadást 1000 frankban lord Bury Johnson urral tett,

's itt 8 galambot lőtt 4 ellen. Egy harmadik fogadás (Lord Craven és Cobham urak közt) következtében az első 10, a második 9 galambot lőtt-le. Következett hétfőre lord Bury és Welsh major ujonnan fogadtak 6,000 frankba.

Durham-i husvétkedd. Durhamban husvétkedden az asszonyok férjeiknek lábelijeiket szokták eldugni, 's azokat ismét csak tőlük kapott ajándék után adják vissza. Következő nap a' férjfiak teszik ezt asszonyaik lábelijeikkel. Ezen szokást mindenki pontosan megtartja, kivéven azokat, kik mezitláb járnak.

Rossini háza. Rossini, mint a' maylandi „Echo“ jan. 3-káról említi, Bolognában háza fölé illy felirást tétetett: „Non domo dominus, sed domino domus“ t. i. (honestanda est.) Ne a' ház váljon urának, hanem az ur házának becsületére. — A' Gmtz. Bl. ehhez egy hosszú elmélkedést függesztett Ciceronak ékes, mély, lelkes és tudja! miféle nyelvéről; de mi inkább csak a' textusnál maradtunk.

Mulattató. 1) Egy ujonczot, midőn katonává létele alkalmával szomorkodnék, X. így vigasztalá: „ne búsulj fiam, még nagy ember lehetsz! Én is köz vitéz voltam, és úgy mentem mindig feljebb-feljebb.“ — „„Ugyan kérem — megszólal a' neki bátorodott ujoncz — micsoda ranggal hagyta ott kegyed a' katonaságot?““ — „Már akkor káplár voltam“ lön a' felelet.

2) Tiszta magyarság. Ugyan rogo humillime domine spectabilis! a' magnások a' státusok nunciámra voksoltak? Sz. H. M.

J E L E S M O N D Á S.

T e n n i.

— — Könyűk csak folyni szeretnek.

Tenni könyűk nem nyujtnak erőt, bár a' panaszos szem

Hó kerekét véressé mártják, 's a' piros arczot

Sápadozó liliommá szántsák: tenni erő kell

Es szabad elszánás.

Gara y Csátárjából közli S... y Ágnes.

A' barátság ha hű és valódi, a' rokon érzetű barátunk elhaltával sem enyészhet-el, mert annak sugara keresztül hat még a' setét czipruszokon is.

Miskoltzy István.

Gnomák Váczról. Boldog, ki a' jelennek öröm-kelyhét izlelheti, 's nem kénytelen magát a' kétes jövőddel biztatni.

Az ész hit nélkül kormánytalan nászad.

A' szerelem olly testvéri egybekötésben van az erénnyel és nemes indulattal, valamint az illatozó kellem a' rózsával.

A' reménység olly égi jel, melyet szivárványnak nevezünk — csak ideig tartó.

N. János.

Aphorismák Erdélyből. Az emberi legszebb elsőségek egyike az, hogy remélhet, mit tetszik.

A' nagygyá lenni kívánás már sokat kicsinynyé tett.

Ha a' szegénység panaszos dalját kezdi-el, a' barátságnak rendszert tacet-ja van.

iffj. Thoroczky László.

H a s o n s z ó r e j t v é n y.

Hős Magyarok voltak nemzõim, 's hősi valék én:

Honni király hölgyét ön kezem ölte orul.

'S bár magam elhunytam, mint más eldõdim elõttem,

Még is a' késõ kor nagy becsû pénze — nevem.

P. Szõkedencsrõl.

Elõbbi rejtvény: 1) Mikor Budát hívták kemenczének; pedig magyarul Pest tesz kemenczét. — 2) Barlány (Backenbart). — 3) Pilis-t (Tonsura). — 4) Öt, t. i. a' két kezén, két lábán, és a' nyakán.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, ur'utsza 612.